

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ «ЕКОЛОГІЧНОЇ АБЕТКИ»)

Гуменюк Галина Богданівна

кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

gumenjuk@chem-bio.com.ua

Пасічник Марія Павлівна

вчитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, старший вчитель Тернопільської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 20 імені Руслана Муляра

Світлана Олександрівна Ястремська

доктор педагогічних наук, професор кафедри клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.

Горбачевського МОЗ України

yastremska@tdmu.edu.ua

Стан природного і соціального середовища в умовах сьогодення став похідним від діяльності людини і, отже, цілковито залежить від рівня культури людей і міри їхньої моральності.

На нашу думку, формування екологічної культури потрібно починати з дошкільних закладів та початкової школи, бо саме тут закладаються підвалини інтелекту, структура мислення, а природна допитливість дітей та щирий інтерес до оточення створюють надзвичайно сприятливі умови для екологічного виховання.

Екологічне виховання в сучасній школі – це не лише формування відповідних знань та вмінь, а й розвиток засобами новітніх педагогічних технологій важливих компетентностей особистості, необхідних у повсякденному житті. Його результатом має стати перетворення набутих знань на тверді переконання. Для досягнення позитивних результатів в екологічній освіті і вихованні учнів, на думку багатьох науковців, важливо брати до уваги як вікові, так і індивідуальні особливості, риси характеру, ставлення до навчання, потреби і здібності кожного школяра. Лише за цієї умови можливо зреалізувати свідоме і повноцінне сприйняття дитиною навчального матеріалу, виробити у неї правильне ставлення до навколишнього середовища і сформувати екологічну культуру.

Таке розуміння екологічного виховання демонструють автори навчального посібника "Екологічна абетка" (Пасічник М.П., Гуменюк Г.Б.), а саме: формування в учнів соціальної активності, відповідального ставлення до природи, усвідомлення ними важливості збереження довкілля. Метою "Екологічної абетки" є ознайомлення дітей з основними поняттями та проблемами екології шляхом візуалізації, розкриття взаємозв'язків й відносин у природі та між природою і людиною, реалізація інтегрованого підходу при

здійсненні екологічного виховання, розвитку екологічної культури, свідомості, виховання паралельно з розвитком читацької компетентності на ранніх стадіях її становлення, що й передбачає концепція "Нова українська школа [3].

Реалізація мети початкової освіти ґрунтується на одному із таких ціннісних орієнтирів, як збереження міцного здоров'я, якого можливо досягти шляхом популяризації здорового способу життя і створення умов для гармонійного фізичного та психоемоційного розвитку особистості. Автори використали різні методи: частково-пошукові (загадки, ребуси, кросворди, метаграми, вікторини), дослідницькі (спостереження за сезонними змінами у природі, перевірка народних прикмет про взаємозв'язки в природі шляхом спостереження, проблемні завдання), а також певні педагогічні підходи: особистісно-орієнтований, компетентісний (формування компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження). Екологічна компетентність передбачає усвідомлення основ екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства.

Перевагою і оригінальністю посібника є те, що кожна літера «Екологічної абетки» асоціюється з природничим терміном або поняттям зміст яких розкривається у доступній віршованій формі. Кольорові ілюстрації підкріплюють інформацію, акцентують увагу на основних ідеях екологічного виховання, розвивають увагу, творче мислення.

Школярі вчаться пізнавати природу, берегти її, дізнаватись багато цікавого про життя рослин і тварин у звичній для них ігровій формі, відчуваючи себе невід'ємною частиною природи. Автори підбрали загадки і скоромовки, які сприяють розвитку мислення та мовленнєвих навичок [1,2]. Екологічно спрямовані ігри, кросворди, ребуси, метаграми, прислів'я, логічні завдання дають учням початкових класів можливість уявляти природу як особливу цінність, дбайливо ставитись до неї, примножувати її багатства, захищати від небезпеки. "Екологічна абетка" є унікальним посібником для формування екологічної культури та виховання учнів початкових класів.

Список використаних джерел

1. Андрющенко Т.К., Лохвицька Л.В. Веселка здоров'я: Хрестоматія для читання дітям дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2007, 220 с.
2. Багдакова Ю.Є. Інтелектуальні ігри в початковій школі. Харків: Основа, 2006. 192 с.
3. Ярчук Г. Екологічне виховання: сутність та основні напрями // Вища освіта України. – 2008. – №2. – С. 91-97.